

Назив пројекта: Професионални хоризонти филозофа: између учионице и канцеларије

Број пројекта: бр. 373/1-12-01

РЕЗУЛТАТИ И АНАЛИЗА ИСТРАЖИВАЊА О ИСКУСТВИМА ПОСЛОДАВАЦА СА ДИПЛОМИРАНИМ СТУДЕНТИМА ФИЛОЗОФИЈЕ

1. Контекст и методолошки оквир

Истраживање је спроведено у оквиру интерног пројекта Департмана за филозофију, са циљем самовредновања образовног процеса и унапређења квалитета студијског програма, а у контексту реакредитације. Узорак чине намерно одабрани послодавци који су запошљавали дипломиране студенте филозофије. У истраживању је учествовало шест послодаваца – по три из просветног и ванпросветног сектора, који су радили или и даље раде са једним или више дипломираних студената Департмана за филозофију, Филозофског факултета у Нишу.

Инструмент је обухватао комбинацију затворених питања (скаларних и питања вишеструким избором) и отворених питања. У анализи је примењена тематска анализа отворених одговора, док су резултати затворених питања коришћени као допуна и потврда уочених образаца.

2. Резултати – тематска анализа

2.1. Општи утисак и професионалне компетенције

У оба сектора доминира изразито позитивна оцена дипломираних филозофа. Послодавци ван просвете истичу да су се запослени са филозофским образовањем „показали и истакли“ у односу на друге кандидате. Као прве асоцијације на „дипломираног филозофа“ наводе се: аналитичност, промишљеност и аргументација, што указује на препознавање кључних когнитивних компетенција које програм развија.

У просветном сектору, наставници филозофије се оцењују као „једнако припремљени“ у односу на колеге са других департмана, при чему у великој мери испуњавају професионална очекивања. Ниво стручног знања оцењен је високим оценама (4 и 5), уз процену да у великој мери успешно примењују теоријско знање у наставној пракси.

Закључак: Студије филозофије се перципирају као академски захтевне и интелектуално темељне, а стручне компетенције дипломаца препознају се као стабилна основа професионалног рада.

2.2. Кључне предности: критичко мишљење, анализа и комуникација

Као најчешће истакнуте предности наводе се:

*развијено критичко мишљење,
способност анализе и аргументације,
комуникационе вештине,
методичност и одговорност,
способност примене теоријског знања.*

У просвети се посебно истиче успешност у планирању наставе, диференцирању наставног рада и тимском функционисању. Наставници се описују као мотивисани, посвећени и спремни за континуирано стручно усавршавање.

У сектору ван просвете (конкретно у *HR* сектору), наглашава се да филозофи поседују способност аналитичког сагледавања проблема и структурисања аргумената, што је релевантно за процесе селекције, комуникације и доношења одлука.

Закључак: Компетенције развијене током студија филозофије имају изражену трансферабилну вредност, како у образовном систему, тако и у ширем пословном окружењу.

2.3. Практичне вештине и повезаност теорије и праксе

Иако су опште оцене позитивне, уочава се један важан мотив: потреба за јачом повезаношћу теоријских знања са практичним контекстом.

Послодавци ван просвете као потенцијални изазов најчешће наводе „слабу повезаност теоријских знања са праксом“ код кандидата без додатних квалификација. Такође се препоручује већи акценат на пракси у односу на додатне курсеве, уз наглашавање значаја реалних радних искустава.

У просветном сектору се сугерише да „више практичних часова увек представља добар избор“, што указује на потребу континуираног оснаживања педагошко-методичке праксе током студија.

Закључак: Иако се практичне компетенције оцењују као углавном задовољавајуће, постоји простор за систематско проширење и институционализацију практичних облика наставе и стручне праксе.

2.4. Професионални изазови и тржишна позиција

Као потенцијалне препреке у запошљавању ван просвете наводе се:

*недовољна јасноћа применљивости знања,
могућа неусклађеност између академског профила и конкретних позиција,
потреба за додатним квалификацијама у одређеним секторима.*

Истовремено, наглашава се да одлука о запошљавању зависи од конкретне позиције, те да дипломирани филозоф може бити равноправан кандидат у односу на дипломце економије или менаџмента, уколико поседује релевантне компетенције и искуство.

У просветном сектору, највећи изазови за младе наставнике односе се на изградњу ауторитета и процес оцењивања, што представља опште изазове наставничке професије, а не специфичност филозофског образовања.

Закључак: Позиција дипломираних филозофа на тржишту рада није структурно ограничена, али захтева јаснију артикулацију компетенција и њихове применљивости.

2.5. Спремност за сарадњу и унапређење програма

Послодавци показују делимичну или ограничену спремност за сарадњу у формализацији практичних програма (паксе, *case study* задаци), што указује на потребу да Департман проактивно иницира и структурише облике сарадње.

Уочава се интересовање за консултантску сарадњу и повезивање наставника и привредног/институционалног сектора, што може представљати потенцијални правац развоја.

3. Допуна из затворених питања

Затворена питања потврђују доминантно позитиван образац:

Наставници филозофије у просвети у великој мери испуњавају очекивања.

Ниво стручног знања је висок.

Мотивација, одговорност и тимски рад оцењују се веома добро.

Дипломирани филозофи ван просвете углавном поседују довољне практичне вештине за конкретан тип посла.

Истовремено, као најчешће препознат недостатак издваја се потреба за већом повезаношћу теорије и праксе.

4. Закључци и препоруке

На основу анализе може се извести неколико кључних закључака:

Квалитет академске припреме је висок. Послодавци препознају аналитичке, аргументационе и комуникационе компетенције као изразиту предност дипломираних филозофа.

Трансферабилне вештине су јасно уочене. Критичко мишљење и способност структурисања проблема имају примену и ван просветног сектора.

Постоји простор за унапређење практичне компоненте студија. Препоручује се:

проширење и раније укључивање стручне праксе,

развој сарадње са институцијама и организацијама ван просвете,

увођење више пројектних и case study активности,

јачање обуке у области презентационих и професионалних вештина (CV, мотивационо писмо, интервју).

Потребно је јасније артикулисати компетенције студијског програма. Видљивост исхода учења и њихова преводивост на језик тржишта рада могу допринети лакшем запошљавању дипломаца.

Општа оцена

Истраживање указује да дипломирани студенти филозофије Департмана поседују високо вредноване интелектуалне и професионалне компетенције, како у просветном, тако и у ширем радном окружењу. Простор за унапређење пре свега се односи на систематско јачање практичне компоненте и боље позиционирање исхода учења у односу на потребе тржишта рада.

У том смислу, резултати истраживања представљају подстицај за даље оснаживање студијског програма, уз задржавање његове академске озбиљности и теоријске утемељености.